

Ex Epist. ad Titum.

CAP. II. vers. 13. Expectantes beatam spem. 139.

Ex Epist. ad Hebræos.

CAP. II. v. 15. Ut liberaret eos, qui timore mortis, per totam vitam obnoxij erant servituti. 136.

CAP. IV. v. 16. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ. 77.

CAP. VII. vers. 1. Melchisedech rex Salem. 397.

CAP. IX. v. 4. In qua urna habens manna, & virga Aaron. 148.

CAP. X. v. 27. Terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio. 139.

CAP. XI. v. 24. Moyses grandis factus negavit se esse filium filie Pharaonis. 106.

33 Sancti per fidem vicerunt regna, obtulerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladij. 255.

Ex I. B. Petri.

CAP. III. v. 20. Octo anime salvæ factæ sunt. 308.

Ex I. B. Joannis.

CAP. I. v. 8. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. 358.

CAP. III. v. 9. Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit. 358.

Ex Apocalypsi.

CAP. I. v. 5. Primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ, & laudat nos,

Index

à peccatis nostris in sanguine suo. 64. & 103.

CAP. IV. v. 4. Et super thronos vigintiquatuor seniores sedentes. 57. 131. & 489.

10 Mitebant coronas suas ante thronum. 106 & 549.

CAP. V. v. 5. Vicit leo. 40.

6 Agnum stantem tanquam occisum, habentem oculos septem, qui sunt septem spiritus Dei missi in omnem terram. 57. 130. & 692.

7 Et venit, & accepit de dextera sedentis in throno librum. 489. & 692.

CAP. VI. v. 9. Vidi subitus altare animas interfectorum propter verbum Dei. 132.

10 Et non vindicatis sanguinem nostrum. 131.

CAP. VII. v. 3. Quoadunque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum. 61.

9 Et palme in manibus eorum. 61.

10 Et clamant voce magna dicentes. Salus Deo nostro. 61.

11 Omnes Angeli stabant in circuitu throni. 489.

CAP. IX. v. 7. Et facies earum tanquam facies hominum. 259.

CAP. XII. v. 1. Luna sub pedibus ejus. 387.

4 Draco stetit ante mulierem. 219. & 456.

9 Projectus est draco ille magnus. 127.

10 Nunc facta est salus, & virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei, die, ac nocte. 127.

CAP. XV. v. 6. Vestiti ligno mundo. 138.

CAP. XVII. v. 9. Septem montes sunt super quos mulier sedet. 434.

CAP. XIX. v. 11. Fidelis, & verax. 152. & 444.

12 Et in capite ejus diademata multa. 152. & 444.

16 Et in femore ejus scriptum: Rex regum. 50.

FINIS.

Fol. I.

SUGILLATIO
INGRATITUDINIS
REPERTA IN SACRIS LITTERIS,
infecta per Virtutes morales, è quibus Chri-
stiana Politica efflorescit.
LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Ingratitudo Luciferina.

§. PRIMUS.

Cœpit ingratitude cum Angelis, qui maiora à Deo beneficia acceperunt.

Immanis materies est, dispar scribendo manus, labes communis, difficilima correctio:

mala enim ingenita non sine miraculo curantur, & ingratitude plus malis omnibus ingenita est. Verum quando rationes pro remedio non sint, veritates erunt pro supplicio: est enim ingratitude vitium omnino infestum rationi, honori, & humano convivui, utpote quæ expugnat veritatem, deest muneris, testaturque ingratum esse omnium de-

terrimum. Cœpit cum Angelis, unà cum hominibus ortum habuit: & postquam cum mundo infeliciter progressa fuerit, manebit in Erebo, nativo ingratorum centro: *Vocabitur in æternum semen ipsius pessimorum.*

2 Produxit summus rerum Opifex Deus Angelicos spiritus caelestium hierarchiarum incorruptibiles & immortales: eosque suo ingenio fecit nobilissimos, purissimos & excellentissimos præ cæteris rebus creatis. Contulit eis unà cum supernaturali gratia mentem perspicacem, memoriam firmam, iudiciū

Angelo-
rum ingra-
titude.

A matu-

maturum: denique ornavit scientia rerum omnium, quæ naturæ viribus comparari potest. Insuper designatos aulicos, in id Principes suæ cælestis curiæ, delegit sibi proximiores administratos suæ maiestatis: eosque donavit mira celeritate ad intelligendum, & operandum: nam Principes & administratos Dei citissime intelligunt, & operantur.

Lucifer ingratus.

Isai. 14.

3 Pro magnitudine ingentium beneficiorum Lucifer, & Angelicæ naturæ tertia pars, ducis pessimi assecla, reposuit peccatum superbiæ. Ausus enim contra Divinam omnipotentiæ appetijt omnipotens fieri sicut Deus: *In Cælum conscendam, similis ero Altissimo.* Ex superbia pullulavit audacia, sed superbia ex ingratitude: si enim Lucifer memoria retineret se à Deo Angelum fuisse productum, non adspiraret ad thronum Dei: fuit ingratus, & ex hac radice superbus. Ingratitudo progenuit superbiæ, superbia peccatū: pessima mater, perversa filia, infamis nepos.

Ingratitudo augetur beneficij.

Luc. 11.

4 At rogo: si Deus produxit Luciferum, Angelum primaria nobilitate conspicuum, & ingratitude vitium abjectissimū est: cur Lucifer inter ingratos primatum tenuit, cum foret à Deo tot beneficijs cumulatus? Apud ingratos videtur ex beneficijs ingratitude progigni, ita ut quod quis à Deo plus accepit, eò minus illi rependat. Cum Servator Christus vellet ingratitude vitium ad vivū exprimere, sic delegit in symbolum: *Venit querēs fr-*

Et in illa, non invenit. Cur non aliam ex arboribus, quas procreavit natura vel ad indulgentiam palati, vel ad lenociniū aspectus? Dicā paucis. Ficus, cælesti dono, solet emittere bis in anno fructum, cū reliquæ arbores semel proferant. Igitur Christus, ut natis coloribus adubraret ingratitude, nequivit afferre symbolū aptius: cū ibi minor detur corré spōdentia, ubi maior effunditur liberalitas.

Ingrati sunt in memores.

5 Duo effectus in Lucifero innotuere, qui ingratitude sunt congeniti; alter non agnoscere se ipsum; alter beneficium ignorare. Non agnovit se, quia cū esset creatura, voluit adæquare Creatori: *Similis ero Altissimo;* cū divinitas sit unica, & infinita distantia inter creaturam, & Creatorem. Ignoravit beneficiū, quia ex illo gradum fecit ad audaciam: *In Cælum ascendam.* Cū haberet naturā Angelicam, perterritus Divinam: cū obtinuerit principatū in Cælo, voluit Deus esse. Quis reddidit Luciferū tam ignarum? Ingratitudo: nam ingratus ut taceat debitum, acceptum vel deneget beneficium, nescit omnia. Exponit Christus discipulis unum inter maxima beneficia, quæ nobis contulit: *Ego sum panis vivus, qui de Cælo descendi: qui manducat hunc panem vivet in æternum.* At discipuli ubi audierunt à Christo beneficium eximium, ignorarūt omnia: *Durus est hic sermo.* Quæro: nonne discipuli perspectam satis habuerant Christi veritatem in doctrina, & exploratam in miraculis omni-

poten-

potentiam, à qua in ipsos defluerat potestas edendi prodiga? Cur ergo hæsitant de potetia illius, ut se edendum præbeat Sacramento obvolutum? Omnia probè cognita habuerunt: cū tamen essent ingrati, cuncta nescierunt pro negando debito: *Ex hoc multi discipulorum abierunt retro.* Ne agnoscentes debitum, beneficium à Deo acceptum referrent, Lucifer obcæcatus se gessit numini rebellem, & discipuli à magistro defecerunt: nam qui parum agnoscit, ingratus agit, & rebellis est.

Ignorantia ingratorum.

Psal. 84. Psal. 105.

6 Ingratus contrahit oblivionis culpam, subitque malum inscitia: nam inter ingratitude & inscitiam nihil intercedit discriminis. Sacra Pagina ingratum non appellat malitiosum, cū ingratitude insignis malitia sit; sed vocat tardum in intelligendo. *Homo cū in honore esset, non intellexit: prolatū fuit de Adamo. Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua: dictum fuit de Hebræis. Veritas citra dubium est cognovisse Adamum beneficia sibi à Deo uberrimè collata: Hebræosque vidisse prodigia, quæ Deus ediderat ipsis favèdo, & ferendo opem, atque ad eò divina opera intellexisse: dicuntur tamen ignorasse, quia sese divinis beneficijs neque gratos, neque memores præliterunt. Ingratū tolemus nūcupare mentis inopem, seu potius immemorè: datur ex hac parte facultatū spiritualiū in nobis cōmutatio, dū voluntatis defectus adscribitur intelle-*

ctui: proclivius enim est assequi conjecturis posse in homine (quod certè videtur impossibile) mentem penitus extingui, quam hominem ipsum suo conditori tot nominibus obstructum, persolvendis gratijs defuturum.

7 Excandescit Deus contra ingratitude populū suū, eumque insectatur compellendo nescitis & insipientes? Si populus ingratus est, cur à Deo vocatur stultus & inscius? Vocare stultum & inscium, idem est atque vocare ingratum: nam stultum, inscium, & ingratum, esse in idem recidunt, nec ullum stultitia, inscitia, & ingratitude subeunt discrimen. Eadem voce compellavit ingratitude synagogæ, quando pollicitus est eam suorum amicorum oculis patefacere: neque enim aliud supplicium acerbius est, quam delictum alicujus corā ipsius studiosis & familiaribus manifestare. *Et nunc revelabo stultitiam ejus in oculis amatorum ejus.* Conatur Deus exprobrare populo suo ingratitude, & vocat ignorantia? Non est cur scrutemur impositionem nominum in eadem re; nam ingratitude & ignorantia synonyma sunt. In domo Pontificis Magistruū suum negavit Petrus: *Non novi hominem.* Et factus est se nescire: *Nescio quid dicis.* Olim Christum tanquam Dei filium testatus fuerat: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Quid in hoc eventu lapit, & in alio ig-

Stultitia ingratorum. Deut. 32.

Isai. 51.

Matth. 16.

Matth. 16.

4 norat? Ita est: nam olim in verba prorupit gratus, modò ingratus: & quando grati sapiunt, ingrati nesciunt.

8 Exordium duxit ingrati-
tudo, seu potius habuit in pri-
marijs illis creaturis, quas Deus
condens destinavit in Principes
sux curiæ cælestis. Est enim illa,
individua ægritudo Principum,
& congenitum vitium aulicorū:
in his, quasi illorum asseclis; in il-
lis, quia ex innata superbia de-
beri sibi omnia existimāt: nascun-
tur solius fortunæ debitores, ex
cujus munere bona capiunt: cū
verò ea sine meritis accipiāt, præ
reliquis tumidi insolenter effe-
runtur. Est superbia in illis indi-
gna proles, cum qua ingrati-
tudo parit audaciam: potestas eos red-
dit elatos, & maiestas ingratos,
cū illis videatur magnitudo si-
bi præstita obsequia oblivisci, ne
inferioribus ex gratitudine ob-
stringantur. Cū verò in aulis
mala instar pestilentiæ omnes cō-
taminent, ingrati-
tudo aulicorū,
& potentiorum vitium est.

Apparuit Gedeoni Deus, ut
illius firmaret animum, erigeret-
que in spem victoriæ, quam de
suis hostibus erat reportaturus:
Deo Gedeon gratus obtulit sac-
rificium: *Coxit hædum, & de sari-
næ modio azymos panes.* Deus etiam
se Moyli spectandum præbuit
in rubo, ut illū excitaret, aleret-
ve præcognita Hebræorum li-
bertate, & Egyptiorum ruina:
cū verò Moyles ad manum ha-
beret oves, quas ductabat, nullā
constat obtulisse Deo victimam.

Princi-
piū est pro-
pria in-
grati-
tudo.

Jud. 6.

Pauper-
res Deo
grati.

Si Gedeon inter angustias tenuis,
afflictæque fortunæ quærat vic-
ticias, quibus se Divinis solvat
nominibus, cur Moyles oblivif-
citur offerre Deo holocaustum,
quando ab eo fuit singulari be-
neficio devinctus? Gedeon erat
vir rusticus in agro educatus,
Moyles urbanus in aula nutri-
tus; Gedeon miser & pauper,
Moyles divitijs abundans: aulici
verò, locupletes, & potentes, cre-
dunt sibi deberi omnia, eoque
deveniunt, ut persuasum habe-
ant, se tunc favere, quando acci-
piunt, & ideò parum cogitant
de gratitudine.

§. SECUNDUS.

Supplicium ingrati-
tudinis Luciferinæ.

9 Ingratus est qui beneficiū
denegat, qui dissimulat, qui non
gratificatur: inter omnes ingra-
tissimus, qui acceptum bonum
obliviscitur; in hoc enim nulla
gratificationis manet spes. Verū
inter omnes, vel ingrattissimos, il-
le pessimus est, qui ipsis acceptis
beneficijs armatur ad offenden-
dum benefactorem: sic inter An-
gelos Lucifer, inter Principes
Saul, inter Apostolos Judas, in-
ter populos Israeliticus. Ratio in
promptu est: nam hi omnes sin-
gulare à Deo beneficium adepti
sunt, nempe Angelus naturam,
Rex sceptrum, Discipulus Apo-
stolatam, & Hebræi hæreditatē;
cū tamē omnes supremum nu-
men ipsò accepto beneficio of-
fenderint: & hoc genus ingra-
titudinis pessimū est, ideòque sup-
plicio

Etiam in
gratissi-
morum
pessimus
qui ac-
ceptis be-
neficijs
benefac-
torem
offendit.

INGRATITUDINIS.

plicio acerbiori coercendum.

10 Nemo unquam diffite-
bitur naturam Angelicam Luci-
fero datam singulare fuisse be-
neficio, cū in ea Angeli cæ-
teris rebus creatis antecedant.

Quomodò igitur Lucifer tanto
beneficio fuit usus? Ipso eodem
Deum offendit: cū enim se con-
spiceret naturā rebus alijs creatis
superiorem, voluit esse omnipo-
tens sicut Deus: *Similis ero Altis-
simo.* Et quidem genus hoc ingra-
titudinis pessimum est, cū be-
neficia ipsa vertat in arma con-
tra authorem: & tunc maximè,
quando supremus author erga
suas creaturas se gerit munificē-
tissimū. II. §. Allocutus Deū
Isaias, ait puniendam esse omnē
linguam, quæ suo conditori Deo
resisterit: *Omnem linguam resis-
tentem tibi iudicabis.* Miror Isaiam di-
centem peccendam esse omnem
linguæ renitentiam, cū præter-
mittat reliquas omnes corporis
partes, quæ suis functionibus sa-
tis eōditori suo reluctantur, ma-
nus exercendo opus, pedes mo-
vendo gressum, & sic de alijs. Cur
igitur meminit de sola lingua?
Reliquæ corporis partes homini
communes sunt cū alijs animan-
tibus: sola lingua pro sermone
conficiendo, seu vox dearticula-
ta pro commercio habendo, pec-
culiare homini donum est, quo
à reliquis discriminatur. Cū er-
go homo linguæ munere omni-
bus excedat, renitentia linguæ
singularis ingrati-
tudo est, pec-
liari digna supplicio: nā prædi-
ctum ingrati-
tudinis genus fertur

Ingrati-
tudo uti-
tur bene-
ficijs con-
tra bene-
factorem.

Isai. 54.
Lingua.

Lunetur
ingra-
titudinis
causa.

inter omnia nequissimum.

11 Ægrè tulit summus con-
ditor ingrati-
tudinem Angelorū,
quos subinde æterno supplicio
cōpescuit: nam beneficia à Deo
cumulatijs accipientes, cū ha-
berent naturam nobilissimam,
scelere abjectissimo respōderūt:
scelus autem infame sempiternā
pœnam consequitur: Angeli de-
generarunt in demones, à cælo
in Erebū detrusi, pro cælesti ha-
bitaculo Tartarum receperūt:
quia in Paradiso locus ingratitu-
dini non est. Ejecit Deus Ada-
mum de Paradiso: *Emisit eum Do-
minus de Paradiso voluptatis.* In
Paradisū postea introduxit Di-
mam: *Hodie tecum eris in Para-
diso:* cū Adamus foret perpetuo
exilio multatus. Unicum
Adamus commisit furtum vetiti
pomi: Dimas crebris latrocinij
vias ac domos infestavit. Si Di-
mas pœnitentia motus divinam
imploravit clementiam, etiam
tempestiva Adamum subijt pœ-
nitentiā. Cur igitur Adamus ma-
net ejectus à Paradiso, in quē Di-
mas admittitur? Adamus fuit in-
gratus; cū enim prodiret à di-
vinis manibus opus absolutissi-
mum, perfectissimæque imago
Deum ipsum exprimens, tacuit,
nec scivit prorumpere in verba,
quibus se gratum probaret tam
benefico conditori: & quidem si
à Paradiso exulant reliqua scele-
ra, plus omnibus distat ingratitu-
tudo.

12 Verum si Deus voluit ac-
cerbissimè punire ingratos An-
gelos, cur non eos multiplici sci-
entia,

Suppli-
cium in-
grati-
tudinis.

Genes. 3.

Luc. 13.

entia, sicut & alijs bonis spoliavit: præsertim quia inscitia fertur haud leve supplicium ingratitudinis? David intellectum à Deo efflagitabat, ne Deum offenderet, & sic viveret: *Damibi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Intellectum da mihi, & vivam.* Ex quo rectè deducitur ignorantiam esse inter omnia supplicium maximum: siquidem absque intellectu nec vita servatur, nec observatur divina lex. Ratio est; quia insipiens etiam Deum ignorat: *Psal. 12. Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.* Et ignorantia Dei secum affert offensam infinitam, & mortem æternam. Dico tamen reliquisse Deum Angelis rebellibus sapientiam, ut acerbiori poena torquerentur: nam quis eò plus sentit, quò plus sapit, & ille est dolor acerrimus qui pungit iudicium. Nullus affidet ingratis durior carnifex quàm proprius intellectus: Achitophel & Judam stragulavit, Saulem proprio gladio interfecit.

13 Claudamus hujus argumentum capitis animadversione quadam, pro rubore ingratis injiciendo. Jactat se misericordem Deus: *Misericors sum.* Adeò benignus & mitis est, ut patientia ipsius non semel vulnerata per suum populum æquanimiter tulerit: *Tentaverunt me per decem vices.* Cur igitur tam severus in Angelos semel, ac prima vice delinquentes animadvertit? Quia erat delictum ingratitudinis: ingratis autem nec lenitas quantumvis

Ingratitudo est in manu suam compellit ad vindictam.
Exod. 4. Exod. 32.

Scientia est immortalis grave supplicium.
Psal. 118.

maxima connivet. Suis clientibus præcepit David gladio stricto irruere in Nabal, eò quòd obsecratus sibi indigenti non tulerit auxilium: *Accingatur unusquisque gladio suo.* Quid? David mitissimus tam patiens olim injuriarum, ea præsertim opportunitate, quà Semei cum convitijs laceravit, modò tam asper, & appetens vindictæ contra Nabal, eo tantum nomine, quòd sibi auxiliatus non esset? Ita: Nabal erat Davidi multis nominibus obstrictus, præcipue quando David illi damnum ab alijs inferendum pastoribus intercepit. Nil igitur mirum, si cum Nabal se gerat ingratus, David, lenitate deposita, exardeat in iracundiam: nam ingratitudo etiam mansuetudinem eximiam compellit ad vindictam. Quòd si Nabal poenam illam meruit; longè graviolem meruisse Angelos, qui donis maioribus cælitus cumulati, fuere primi, qui offenderunt suum & rerum omnium conditorem: & qui offendit beneficijs acceptis, æternam meretur poenam.

CAPUT II.

Ingratitudo humana.

§. PRIMUS.

Prima culpa hominis dominatum mundi obtinentis fuit ingratitudo.

14 **A**ngelorum ingratitudinem nostri primi parentes æmulati sunt: nec enim vitiorum, quæ sublimi eminent

Imitatio vitiorum.

formavit Deus Adamum ex modo dico luto, terreaque argilla: & cum in illius faciem afflaret vitalem spiritum, & immortalis, ita ut hæc corpori mortali conglutinata manserit forma, & corpus materia, ex quibus perfectus homo coaluit. Certè suam promptis & exhibuit Deus omnipotentiam in primi hominis opificio: cum enim ad fabricam corporis deligeret rudem ac vilem materiam, evasit corpus structura sua mirabile: cum ex nihilo produceret animam, huic naturam indidit adeò nobilem & excellentem, ut sit Dei ipsius capax & effigies. Et quidem in nulla re alia se gessit Deus magis Dominum, quàm in Adamo formando, eumque excitando de pulvere. Ex quo, cum ante productionem hominis solum vocaretur Deus, cœpit exinde appellari Dominus, ut constat ex sacro Textu. Nulla enim alia munificentia magis peculiaris est Principis se verè dominum probantis: quàm excitare homines de pulvere: verum quidem est, quòd sic excitati in non gratificando pulveream frequenter retinent vilitatem.

Eus adificata, seu formata.
Gen. 2.

15 Viro adamussim condito voluit Deus adjungere comitem, quæ illi opitularetur, proindeque ex quadam illius costa ædificavit Evam: nam quælibet opitulatio, quam viro præstat scemina, ex miserimi viri ipsius costis egredi necesse est. Utramque ergo gratia, sapientia, inno-

centia, ac libero arbitrio ornavit Deus, & posuit immortalitate donatos in terreno paradiso, constituitque dominos ac præsides rerum omnium, quas in sublunari mundo produserat, unico imposito præcepto, ne ederent de arbore scientiæ: *De ligno autem scientiæ boni, & mali ne comedas.* Cum verò tot, tamque singularia homini forent collata beneficia, compensatio pro illis nulla visa est, nisi Deo jubenti reluctari, aude- reque contra divinam sapientiam, cujus uterque parens noster invidus extitit æmulator: *Eritis sicut dii scientes bonum, & malum.* Quæro igitur, cur prima hominis labes ingratitudo fuit? Quia Deus formavit hominem de limo terræ, & cum, præter alia beneficia, quibus obstrinxit, sua sigillavit imagine. Ea autem fertur hominis còditio, ut quò plus accipiat munerum, ea plus occultet, ac denegat ingratitudine.

Gen. 2. Beneficiorum oblatio.

16 Tria verum iudico in hominis ingratitudine animadversione digna. Primum, quòd prohibuerit Deus Adamo usum prædictæ arboris, cum illum creaverit dominum cunctarum rerum. Secundum, quòd præcepto imposito subjugaverit, quem dominatore totius orbis constituerat. Tertium, quòd damnetur Adamus tamquam ingratus ex quadam aviditate, seu appetentia Divinæ similitudinis, quam Deus illi ut primum formato còtulerat: voluit Deo esse similis, quia ad similitudinem suam illi fecit Deus? Dicam pro meo cap- tu.

Præcipuum dominium est dominari appetitum. Boni & mali mixtura reprobatur.

ru. Vetuit Deus Adamo duplici ex capite illius usum arboris. Primo, ut doceret hominē, quod Principis dominium præcipuū est, suæ dominari appetentiæ; nā qui sibi dominari nescit, alijs dominari non potest. Secūdo, quia cum in se contineret arbor illa scientiam boni & mali, noluit cū bono mixturam mali; quia mixtura simili depravatur bonū, & augetur malum: & ideo talis usus non decebat Adamum in statu innocentia.

Ægrè fert Deus quòd homo admisceat virtuti malitiam, admittat aliquid cæleste, & simul aliquid terrenum, inferviat profanitati ac spiritui. Nutriti manna pane cælesti indulgētissimo appetierunt Israelitæ carnes Ægyptias. Voluntati eorum Deus annuit: vix tamen ori carnes infervierant, cum Deus omnes vita spoliavit: *Adhuc carnes erant in dentibus eorum, ecce furor Domini descendit super eos.* Sed probè scio eosdem in solitudine adorasse vitulum, & hujus tam atrocis delicti supremum numen distulisse vindictam. Cur igitur modo se gerit tam festinum in vindicando? Nonne adorare falsam divinitatem scelus est lōgè detestabilius: quàm appetere carnes Ægyptias? Ita est, sed quando adorarunt vitulum, deseruerunt profusus Divinum cultum, seque ex integro nequitia emanciparunt. Verūm quando appetierūt carnes & epulas Ægyptias, non ex toto relinquerunt Deū, ejusque favores: cum manna cælesti

Exod. 32.

edulio terrenum voluerunt conjungere, Deum mundo, sacra denique miscere profanis, ex quo meruerunt Divinam accelerari vindictam. Christo è cruce pendenti tortores improbi duplicem obtulerunt calicem, alterum plenum aceto, alterum vino & felle plenū: priorem accepit, & potavit libenter: *Cum accepisset Jesus acetum, dixit Consummatum est.* Posteriorem respuit deprehendens insipidum: *Noluit bibere.* Cur non æquè utrumque potat, sed uno accepto negligit alium? Bibit priorē, quia in eo erat purum acetum; noluit posteriorem, quia in eo erat mixtura vini & fellis: *Dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum.* Videtur Deo plus displicere mali unā cum bono commixtio, quàm malū ab omni bono se junctum.

Joan. 10.

Matth. 27.

17 Subjecit Deus Adamū imposito præcepto, quia voluit ut Adamus subiecto orbi penitus dominaretur. Nemo enim facilius orbem sibi subjecit, quàm qui verè Deo subditus est: nam Deo per obedientiam subjici, est habere orbem sub suo dominio.

Qui Deo subditus est, subicitur imperio.

Christus prævit nobis exemplo. In horto paruit Æterno suo Parenti, ut in cruce mortem oppeteret: *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et in cruce illum Pilatus declaravit Regem terræ: *Jesus Nazareus Rex Judæorum.* Et bonus latro illum agnovit Regem cælorum, *Domine memento mei: cum veneris in regnum tuum.* Quæro tamen, si Christus in horto se subditus

Matth. 26. 527.

Luc. 23.

ditus fassus ut obedientem subjecit, cur in cruce tanquam Dominus annuit Dimæ: *Hodie mecum eris in paradiso?* Quia ex obedientia in horto meritus est supremū in cruce imperium; nam quòd in obedientia quis se plus submittit, eò erit in dominatione potētior.

Scientia odit paritatem.

Matth. 2.

18 Meritò carpitur Adamī ingratitude, tum quia frengit præceptum, tum præcipuè quia appetit Divinam similitudinem seu paritatem in scientia; cum enim foret opus Divinarum manuum voluit Deū scientia æquare; & quidem scientiæ æqualitatem nec homines inter se ferunt; unusquisque appetit inter alios scientia potius quàm viribus præstare. Petunt discipuli obnixè a Domino, ut illis aperiat supremum diem finalis judicij: *Die nobis quando hæc erunt?* Christus ab eo detegendo se excusat: *De die autem illa, & hora nemo scit, neque Angeli cælorum, nisi solus Pater.* Cur Dominus illis occultat hanc diem, si illis prædixit diem suæ resurrectionis, sicut & reliqua mysteria, quæ in redemptione operatus est? Quia discipuli voluerunt scientia illius temporis æquare Deum: & æqualitas in scientia etiam inter humanos non toleratur. Atqui si Dei Unigenitus non ignorabat talem diem, quia æqualis est Patri secundum divinitatem: cur igitur ait solum Patrem id scire? Quia cum Filius sit idem cum Patre:

Pater & ego unum sumus; voluit discipulis significare se id specialiter quàm Deum scire; ut intellexerent quòd non admittitur æqualitas in scientia, nisi quando datur divinitas in personis: nam habere similes in scientia nemo patitur.

1 Joan. 10.

Cum verò ingratitude hominis afflaret scientiam, consecuta est supplicium, quin implet desiderium. Nam ob talem ingratitude mansit homo gratia & innocentia spoliatus, ac per scientiam malorum cunctis obnoxius calamitatibus.

§. SECUNDUS.

Univerſa ruina hominis fuit ingratitude.

19 Ex superioribus satis nobis compertum est, primam hominis culpam fuisse ingratitude. Et quænam alia pestes, lethifera ve scelera pullularunt ex tam nefaria parente? Hominem evadere Deo suo reluctantem, nescium, infidelem, & flagrantem ambitione. Est enim ingratitude quædam veluti palæstra, in qua scelera omnia addisci solent. Quænam rebellior inobedientia committi poterat ab Adamo, quàm violare temerè unicum præceptum sic facile observatu, ut erat abstinere à fructu unius tantum arboris, cum posset edere ad libitum de reliquis omnibus Paradisi? *Ex omni*

Ingratitudo patris & filii scelerū.

Gen. 2.

B

ligno

ligno Paradisi comede; de ligno autem scientia boni, & mali ne comedas.

Cur igitur Adamus Deo tot beneficiorum debitor non observat unicum præceptum? Quia beneficia reddidere illū ingrātū, & ingrātudo inobediētē: vīsa illi fuit levior culpa, quā obligatio: nā obligatio est quæ plus gravat homines. Renuit senior frater prodigi invitatus à parente domū ingredi, ut fratris junioris adventū festū ageret: imò exprobravit parenti nunquā sibi datū hædū, ut exhiberet cōvivū amicis: *Nunquam dedisti mihi hædum, ut cū amicis meis epularer.* Nescio qua veritate nitatur hujusmodi querimonia: cū probè scīā datā filio illi querulo fuisse hæreditatis partē legitimā: *Divisit illis substantiam.* Cū autē esset legitima agricolæ, continere debuit nonnullos pecoris minoris greges, vel maioris armenta. Cur igitur eò devenit, ut negaret quiddam à pio genitore acceptū? Erat ingratus tū re, tū figura, qua referebat populū Hebraicū seniorē filiū, sicut prodigus gētilicum Dei filiū juniorem: & ingratus tam graviter fert respondere beneficio, ut denegat mendaciter acceptum munus, pro abiciēdo à se obligationis pondere. Josephus, qui se tantū in obsequendo & serviendo Ægypto impēderat, etiam à Regibus fuit ignoratus: *Surrexit interea Rex novus, qui ignorabat Joseph.*

Luc. 11. Cū amicis meis epularer.

Ingratitudo denegat acceptum munus.

Exod. 1.

Cur homines suos ignorant benefactores? Ne gratificandi onus in se recipiant. David, qui tantū Sauli & ejus clientibus obsecu-

tus est, videbatur ignorari ab inquiringibus illius genus: *De qua progenie* (dicebat Saul) *est hic adulescens.* Videbatur sibi nimis onerati beneficiorum pondere, idēo ignorant beneficia: obligatio est quæ plus viros onerat, ac premit.

Adamus inobediens.

20 Ingrātudo reddidit Adamum simul inobediētem insciū: quōd si inobediētia magna fuit, maior apparuit inscitia. Minatur Deus Adamo capitale supplicium, si manducet de pomo vetito: *Morte morieris.* Securum reddidit Adamum diabolus de vita, etiamsi vescatur: *Nequaquam moriemini.* Annuit Adamus diabolo mendaciū parenti, & non Deo veritatis fonti: nam ingrātudo eum fecit rebellem, rebellio obæcavit: utraque erupit à superbia, quæ cæcitas & ignorantia est. Illud judico animadversione dignum, quōd Adamus ita manserit obæcatus, ut neglecta Dei veritate amplecteretur mendacium diaboli, quo tempore diabolus innotuit manifestē, ac splendē mendax. In re satis difficili meum interponam judicium. Veritas Divina indicabat Adamo obligationem, qua tenebatur suo Conditori parere: mendacium diabolicum illi pollicebatur ex rebellionē similitudinem Dei: & homo minus arbitratur detrimentum à falsa spe dejici, quā se fateri obligatione devinctum.

2. Reg.

16.

Consilium malorum auctor perit.

1. Sam. 8.

Abšalom amplexus est Achitophelis fraudē ob spem sceptri, contra honorē sui parentis, quādo

do erat illius amori magis debitor. Judas ob spem pretij audit vit cōsiliū dæmonis, ut proderet suum Magistrū, quando hic largior illi suū studium navaverat. Uterque permisit se decipi ab spe, ne se gratū præstaret. Sed cur homo mavult fraudari spe, quā se referre gratiam? Quia homini nihil æquē difficile est, quā se præbere gratum illi, cui multū debet. Conatus Baptista Divinā esse omnipotentiam, ait Deū posse Jordanis lapides animare, colque vertere in Abraham filios: *Potes est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.* Hi lapides fuere erecti in Jordane, quando transit arca Dei, pro æterno monumento prodigij, quod Deus paravit in Jordane, fluvio ipso (quasi foret metu & reverentia tactus) aquarū cursum retrō agēte, ut cederet exercitui, quo Josue ferebat arcam. Vertitur modò in hoc dubium, cur Baptista pro Dei commendanda potētia designat potius hos lapides, quā alios, ex quibus Deus homines suscitet? In promptu decisio est: lapides illi Jordanis fuere excitati in testes gratificationis: nulla autē dari potest maior exaggeratio Omnipotentia Divina, quā formare homines ex lapidibus, qui aliquādo exciterē gratitudinis monumentū. Adeo homini difficile est se exhibere gratū, ut nulla sit probatio manifestior Divinae potentia, quā producere homines de lapidibus, qui aliquādo fuere gratitudinis signa: cū enim prima culpa in pri-

Nil homini difficilius quam se præbere gratum cui debet multum. Matth. 3.

Gen. 2.

Gen. 3.

Ingratitudo odit veritatem.

mo homine fuerit ingrātudo, hæc poseri ab illo jure hæreditario hauserūt, quæ proinde in omnibus quasi nativa & ingēnita est.

21 Ingrātudo fecit Adamū nō solū inobediēte, sed etiā infidelē: nō enim potest abundare fidelitas, ubi deficit obedientia: imò nec obedientia diu cōsistere, ubi adest ingrātudo. Præcipit in orto Christus Petro vigiliā, & orationē: *Vigilate, & orate:* utraque Petrus abouit se tradens somno, & postea in domo Pontificis suū negat Magistrum: *Non novi hominē.* Cū enim præcepto defuerit ingratus ad dormiēdū, mansit infidelis ad negandū. Moyſi & Aarōni injunxit Deus, ut alloquerētur quendā lapidē, quò liqueſceret, aut erūperet ille in ea fluēta aquarū, quæ posset restinguere sūm Hebraei populi: & excedendo præscriptum Dei (sunt enim pauci Regū ministri, qui præcepti metas non egrediantur) verberarūt lapidem virga quadā: supervacua sūt verbera, quādo verba sufficiūt. Hac igitur opportunitate appellavit eos Deus incredulos & infideles: *Quia non credidistis mihi.* Putabam

Adamus infidelis quia ingrātus: infidelitas ingrātus: infidelis confusio: Matth. 26.

Num. 20.

cōpellandos esse à Deo inobedientes; at nō sine mysterio vocātur increduli: ille enim qui deest juncto sibi muneri tanquā ingratus, proximus est, ut deficiat à fide tāquā infidelis: pervenit usque ad apostasiam qui ex ingrātitudine deserit obedientiā. Monumentū infidelis animæ nuncupavit Rex sapiens illam statuam fanis, in quam versa est uxor Loth:

B 2 *Incre-*

Sap. 10. Incredibilis animæ memoria stans firmamentum salis. Proh notabilis dicendi modus! Infidelis uxor Lothi Inobedientem appellarem: si quidem respiciens violavit divinum præceptum: *Noli respicere post tergum. Respiciensque uxor Loth post se.* Quid? Infidelem appellavit olim Christus Thomam, quia non habuit fidem gloriæ resurrectionis: *Noli esse incredulus, sed fidelis.* Nonne magna disparitas? Infidelis Thomas in non credendo, & infidelis uxor Loth in non parèdo? Ita: nam uterque se gessit ingrati: Thomas non respondendo beneficijs à Magistro acceptis; & uxor Loth oblita penitus indemnitas ab incendio; & quidem quando ingratitude raddix est, in idem recidit, obedientiæ atque fidelitati deesse: tantum inter se connectuntur fides & obedientia in obstricto beneficijs, ut reputetur infidelis, qui benefactori suo præcipienti non obtemperat; nam infide & obedientia æquè subdèda est mens rationi, quæ non comprehenditur, ne deleatur officium quod debetur.

*Adamo
Ambi-
tiosus.*

22 Ambitione flagravit Adamus in statu innocentia, cum videatur sola innocentia posse extingui ambitione: nihil enim innocenti, utpote habenti Deum per gratiam, appetendum superest. Verum cum esset homo, desipit innocentiam, & ambit malitiam; in malitia enim reconditam esse sapientiam homo sibi persuasum habet: & ipsa malitia secum attulit supplicium hominis.

*Ambitio
deseruit
innocentiam.*

Noto tamen Adamum, superbia elatum, ita obtæcari ambitione, ut non deprehendat manifestam fraudem dæmonis. Obtendit dæmon Adamo scientiam malitiæ, & sic occultè suggerit malitiam obtinendam pro consequenda Deitate: *Eritis sicut dii, scientes bonum & malum.* Manifesta innotescit fraus: si enim obtenta malitia Angelum vertit in diabolum, quomodo hominem transformabit in Deum? Arbitror imprimis ambitiosum, quantumvis aliunde plurima scientia ornatus sit, facillimum esse, ut suo desiderio seducatur: & ideò Adamus potius à se ambitioso, quam à demone seductus fuit. Verum diabolicam adhuc fateor dexteritatem: diabolus enim subtiliter intellexit, Adamum malitia plenum sibi facile perspiciendum se Divina pollere sapietia: quia nullus malitiosus est, qui sibi non videatur sapiens.

Gen. 3.

Ambitiosus facile decipitur.

Vellem tamen ut coargueremus dæmonem tãquam sibi discrepantem in tentando. Si dæmò tetavit Adamum superba appetentia sciendi, & eventus tentationis votis respondit, cur postea tentavit Christum ambitione potestatis: *Hæc omnia tibi dabo?* Persectam habebat diabolus in homine ingratitude, ex qua prævicit nascituram ambitione: præsertim quòd si homo se agnosceret potentem, confesum reputaret sciolum: cum ad mensuram potestatis credat quis sibi inesse scientiam: & è contra frequenter est, ne mpe quò quis potètiore, eò igno-

Diabolus inobtemperat.

Matth. 4.

*Potentia
sancti
ignorantia.*

ignorantior. Nam potentiori deest animadversio, cujus loco succedit adulatio: illa docet, hæc evacuando tumidum reddit. Locutus fuit Christus Servator de aqua gratiæ cum Nicodemo, & hic tam malè percepit eam doctrinam, ut meruerit appellari ignorantior: *Tues Magister in Israel, & hæc ignoras?* Locutus fuit de eadè aqua cum Samaritana, & hæc ita prespicaciter intellexit, ut statim appetenter expetierit: *Domine da mihi hanc aquam.* Quid? tam prespicax ad intelligendū Samaritana, tã hebes & obtusus Nicodemus? Ita: quia Nicodemus principatū obtinebat inter Judæos: *Princeps Judeorū.* Qui enim pollet magnitudine Principum, frequenter carent felicitate sapietū.

Joan. 3.

Joan. 4.

§. TERTIUS.

Supplicium ingratitude humanæ.

Ingratitudo hominis.

23 Prima hominis culpa fuit ingratum esse: ex in gratitudine in eo reliqua vitia pullularunt. Verum mihi admirationem injicit videre quantum in homine ingratitude obtinuerit dominatum. Producit Deus Adamum post Angelorum lapsum, ut cautus sibi invigilet: format illū ex vili abjectaque materia, ut humilis se agnoscat: indicit illi capitale pœnam, ut transgressionem formidet: denique illi imprimi suam imaginem, ut tam beneficium conditorem grato amore profectatur. Quid? nihil ex his factis est, ut Adamum deterreat ab ingratitude? Nihil: quia tam va-

lida est in homine ingratitude, ut omnibus prævaleat. O cæcū, & execrandū scelus? Prætulisti culpam gratiæ, fraudem dæmonis beneficio aterni numinis. Punivit Deus Adamum, & de dominatore orbis vertit in servum diaboli: durum supplicium, sed justum: nam cum hominis culpa ingratitude fuerat, æquum erat, ut in diabolica ingratitude reperiret pœnam: ingratus enim alterius ingrati aptus carnifex est. Absalom pulchritudini suorum crinium ingratus fuit, siquidem disiectos removebat à se cupiditate vendendi: capilli iidem vitæ Absalonis fuere ingrati: siquidem illum occiderunt à quo nutriebantur. Sic aptè punitur una ingratitude ope mutua alterius: ingratus Absalom ingrata pulchritudine.

*Punitio
ingratitude
divine.*

1. Reg. 8.

24 Verum si inter diabolum, & ingratum tanta est affinitas & similitudo, ut ferè nullum intercedat discrimen, cur Deus constituit diabolum flagellum ingratorum? Quia ingratus nec etiam pareit simillimis. Magnus ille pater familias satis erudierat suo exemplo famulos, ut sibi invicem remitterent debita, & tamè ex illis quidam urgebat acriter cõservum suum pro reddendo debito: *Tenens suffocabat eum.* Cur? Quia uterque defuit in lucracione talentorum, hoc est in compensatione gratiarum, quas à Deo acceperat: qui autem defuit in referèda gratia, etiam patribus secum eandem culpam, culpam non condonat. Commi-

Diabolus flagellum ingratorum.

*Matth. 18.
Ingratus unus servus carnis aliterius.*

natur Deus Israel acerbissimum supplicium, quale est capitale, & addit se convocaturum ad illud omnes, quos Israel impense dilexerat: *Ecce ego congregabo omnes anatores tuos, quos dilexisti.* Pro Israele acriter puniendo vocat Deus omnes, quos Israel in pupillis, & delicijs habuerat, de quibus proinde cogitari poterat, quod pro tali arcendo, vel saltem mitigando supplicio omnē operam, & favore impenderent? Ita quia cum utriusque Divina beneficia in se collata officijs debitis non compensarent, sed potius offensas pro illis reponerent, iustissimum numen deligere nequebat aptiora instrumenta poenae, quam infligere statuerat Israel, quam eisdem delictorum suorum complices: quia inter ingratos quidam sunt aliorū saxiores tyranni, & carnifices. Ingratitudo fuit prima culpa, qua Deum homo offendit, atque ideo ingratitude eadem est, quae punit homines.

CAPUT III.

Quae ingratitude fuit maior, Luciferina, an humana?

§. PRIMUS.

Non vereri supplicium duplicata malitia est.

Ingratitudo Luciferina. Imitatio sceleris facta.

25 **I**nsolens fuit Angelorū ingratitude: hominum vero ingratitude, quam contraxere nostri primi parentes, notā ignorantiae taxatur. Rogo tamen, quoniam ex illis foedior &

deformior, ingratitude Angelorum, an hominum? Prima fronte ingratitude hominum appareret tetrior: nam homines amplexi sunt culpam à Deo jam supplicio affectam: & quidem perverla imitatio duplicatum malū cōtinet, nempe approbare errorem, & negligere supplicium. Incidere in culpam, debilitati verti potest: sed ratam habere, semper est malitia, & postquam damnatur, insolentia.

In memoriam Balthazaris Dan. 3. vocavit Daniel parentem Nabucodonosorem, quando latam in illum divinitus sententiā exposuit: *Tu quoque filius ejus Balthazar non humiliasti cor, cum scires haec omnia.* Cur meminit de parente? Ut exaggeraret culpam: cum enim perpeccatum habuerit parētis in brutum transformati supplicium, ex eo quod transportaret vasa sacra ab Hierusalem, ausus fuit vasa eadem profanare. Supplicium gravius in non cavente. Penitentia munda est. Gen. 4. Alieni errores sequendi nō sunt, sed cavendi: qui sequitur delinquentem punitum, videtur non timere poenam. Graviori supplicio affectus Deus Lamech ob eandem Caini, quam Cainum ob eandem Abelis sui fratris: quia Cainus patricida fuit, antequam Deus ab homicida aliquo poenas exigeret: Lamech autem interfecit Cainū post homicidiū jam vindicatum: ideo prima fronte videtur maior ingratitude humana, quam Luciferina. Et non vereri supplicium duplicata malitia est, cum in se claudat despectum iustitiae, & Divini timoris

moris defectum.

§. SECUNDUS.

Qui plus accipit, magis ingratus est.

Angelorum ingratitude.

Offensa gravior ex maiori beneficio.

Ab. 5.

Ab. 8.

Matth. 16.

Matth. 26.

26 **M**omentis tamen rationum aequa trutina perpensis, maior fuisse deprehenditur ingratitude Angelorum, cum à Deo maiora beneficia unā cum natura, ejusque facultatibus, & nobilissimis functionibus acceperint: & quidem ex accepto beneficio metiri debemus offensam: siquidem qui plus accipit, postea graviolem offendens irrogat injuriam. Prædij sui venditi defraudavit Ananias pretium: idcirco tā acerba sugillatione in eum Petrus animadvertit, ut ea audita defraudator statim examinatus corruerit: è contra Ananias deliquit, cum esset servus Dei, ad cuius normā vivere debuerat: Simon autem, cum foret servus avaritiæ: & culpa magis obstricti maiorem claudit offensam. Petro dissuadenti mortē Christus imposuit nomē Satanae: & tamquam amicum benignè excepit Judam volentem prodere eum crudeliter vitam ablatam. Nam alter pro sancto, alter jam pro latrone scelerato habitus erat: & apud Deum plus momenti habent culpæ sanctorum, quam sceleratorum: sanctitas enim est bonum Dei, malitia defectus noster: sugillatio autem

ex debito metienda est: nam qui plus debet, plus delinquit. Verū quidem est Adamum fuisse ingratiū, sed Angeli præverere exemplo: sua ingratitude fuit secunda, Angelorum prima: Adamus fuit ingratus habens exemplar, Angeli sine exemplo. Ingratitudo sine exemplo sustineat poenā sine spe remissionis: quia sceditatem tanti criminis in se retinens, vestigium sui reliquit posteris.

27 **D**isparitas rationis, ob quam Deus peccantem hominē redemit, & nō Angelū, in Theologia saniori est, quia vir peccavit ex fragilitate, ut suæ uxori arrideret: *Mulier quam dedisti mihi: Angelus peccavit ex malitia, & consilio, data opera: Dicebas in corde tuo: exprobravit illi Isaias: In celum conscendam.* Peccata commissa ex imbecillitate, facile, commissa ex malitia, difficile remedium inveniunt in Divina misericordia. Legem tulit Deus injungens populo suo, ut si quis proximum interficeret ligno, vel lapide, non statim capitale subiret poenam; si autem necaret veneno aut maleficio, cōfestim vita spoliaretur. Quam ob causam? Quia occidens ligno, vel lapide, homicidium patrat temere, sine consilio, ex iracundia subita obcecante, proinde que talia arma ministrante furore: at occidens veneno, vel maleficio, interficit capto per otium consilio, ex maturatione lenta deliberatione, consumens dies ac noctes in perquirendis medijs, quibus intentum finem pravum assequatur. Cum

Exemplum la acriter puniatur.

Redemptio hominis & nō Angeli.

Gen. 3.

Peccata minus fragilitate, malitia autem.

Exod. 21.

Nathan commissi sceleris Davidē coargueret, non illi objecit adulterium, sed matrimonium, quod contraxerat cum Bethsabee: *Et uxorem illius accepisti in uxorem tibi.* Cur Deus magis videtur indignari contra matrimonium, quam contra adulterium: præsertim quia tale matrimonium illa ætate nondum erat prohibitum, & illo, videbatur David compensare injuriam, & consulere honorari Bethsabee? Adulteriū fuit actio subdita, & veluti congenita fragilitati, matrimonium fuit actio multum deliberata, & veluti congenita malitiæ: accrevit igitur sceleri gravitas ex lenta deliberatione. Suam ingratitudinē, ut mandaret executioni, Angelus per orium architectatus est: cum verò illam delinearet malitia, caruit respicientia, unico remedio: errores enim malitiæ nascuntur immedicabiles.

Anglorum ingratitudo fuit maxima.

28 Satis exploratum, comperitque omnino est, Angelorum ingratitudinem fuisse maximam, tum propter maiora beneficia in ipsos à Deo collata, tum propter lentam deliberationem, qua ex malitia deliquerunt: verum opprobrium ingens hominis reputatur, primum in sublunari mundo ingratum extitisse, cum in suo ortu conditori Deo evaderet simillimus: nam à magnis natalitijs degenerare, etiam ex debilitate, semper ingens dedecus hominis est.

CAPUT IV.

Ingratitudo maxima inter homines.

§. PRIMUS.

Inter homines ingratiissimi fuerunt Hebræi.

29 **A** Primis parentibus & hæreditario ingratitudinem hauserunt ferè omnes posterii: & quidem numini supremo fuerunt adeò pessimè ingrati, ut Deum subiecit pœnitentia formati à se hominis. Quare ob ingratitudinem demolitus est mundus obruens universali aquarum alluvione: nec tã se vera pœna satis fuit, ut ab ingratitudine homines cessarent: nepotes enim Noëmi contra immensitatem Dei conditoris ausi sunt ea petulantia & impudentia, ut cælum ipsum expugnare niterentur. Nec beneficijs, nec supplicijs corrigitur ingratitudo. Confusos igitur suis technis & machinationibus ablegavit Deus dispergens per omnes mundi plagas: nam exilio aptè puniuntur ingrati; est enim exilium pœna, quæ hominis patientiam gravitus vulnerat.

Minatus fuerat Deus mortē Adamo, ne delinqueret, & postquam tãquam ingratus deliquit, exilio multavit: *Ejecitque Adam.* Nam in ingratum sæviori pœna animadvertit qui ablegat, quam qui interficit: pœna enim morte deficit, exilio perennat. Eadem Deo mens fuit erga suum populum, quem proinde hæreditate spoliavit,

Ingratitudo hæreditaria.

*Gen. 6.
Gen. 7.*

*Supplicium in ingratitudinis.
Gen. 11.*

*Exilium pœna gravissima.
Gen. 3.*

INGRATITUDINIS.

liavit, & per orbem dispersit exilem: *Et hæc ait Dominus, & erunt vagi in nationibus.* Verum notando inflictam Judæis hanc pœnam, interroga: si occidens innocentem, mortem subit, justam sui sceleris pœnam, cur Judæi occidentes Christum, non occiduntur? Quia vivere in exilio non minus torquet quàm mori: est enim sic vivere, mors prolixior. Dixit Abrahamo Deus, quando ei præcepit exire de patria: *Quia fecisti rem hæc, benedicam tibi: faciam que te in gentem magnam.* Injuxit eidem ut mactaret filium primogenitum, & eadē promissit. Quid præmium idem pro mactatione filij, atque pro egressu de patria? Idem est de patria egredi, atque de suo sanguine facere victimam? Ita: exilium pœna est, quæ hominem æquè cruciat, atque mactatio: nam exul vitam non ducit vivēs, sed vitam trahit moriens. Adde semper in homine minus malū esse mori, quàm vivere: mors enim malis remediū est, ut cessent: in bonis, præventio est, ne succedant mala.

30 Statuit Deus superare ingratitudinē hominū veluti obstrictus fide Abrahami, obedientia Isaac, & innocentia Jacobi: deligit pro sua hæreditate Hebræos illorū posteros, ut ob beneficia in ipsos collata responderent amoris, quo eosdē prosequi decreverat. Verum hi ad mensuram favorum ingratitudinē nati sunt. A Deo in solitudine defecerunt ad vitulum, in terra promissionis ad idola: tandem Deū

Ingratitudo Hebræorum.

ipsum conditorem suum in Calvario patibulum suspendit inter duos latrones. Deum igitur si offensum animadvertimus querulum de Hebræis: cum mors illata Deo Homini fuerit atrocissima, solum queritur se ab illis despectum, & non occisum? *Filios emulsi, & exaltavi, ipsi autem speraverunt me.* Judico despectum inter amantes esse crudeliorem morte: nam mors lædit corpus, despectus amorem, qui residet in anima: mors privat hominem vitæ, despectus honore, qui apud generosos pluris fit vita ipsa. Ex præscripto Eliæ duo viri interfecerunt quadraginta pueros Israelitas: *Egressique sunt duo viri, & laceraverunt ex ijs quadraginta pueros.* Et tamen cohortem militum, qui venerant occisuri prophetā, jubet ipse hospitio & convivio excipere: *Pone panem, & aquam coram eis.* Quid tantus rigor erga pueros, tanta comitas & lenitas erga milites? Milites conabantur auferre vitam armis, pueri honorē despectu: & generosi magis ægrè ferunt despectum, quàm mortem.

31 Non est Deus conquestus de morte sibi illata per Hebræos, sed de despectu: quia ex illorum delicto secuta mors nobis vitæ peperit: *Illorū delicto* (inquit Apostolus) *salvus est gentibus, ut illos emulsetur.* At aspectu illo Hebræi obtinuerunt supplicium, quo per totū orbem ab omnibus despiciuntur: Deus autem plus sentit mala nostra, quàm proprias offensas. Blasphemum contra Deū, simul & persecuto-

*Ijai. 10.
Contemptus agros.*

*4. Reg. 2.
4. Reg. 6.*

Despectus graviter moritur. Ad Rom. 11.